

Slovenski dom

Štev. 42.

V Ljubljani, v petek, 20. februarja 1942-XX

Leto VII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje (italijanske in tuje):
Lavora. Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana:
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo štev. 628: Ogledniško delovanje v Cirenajki

Uradno vojno poročilo št. 628. pravi:
Vzhodno od Mekilija so bili odbiti napadi angleških mehaniziranih patrol. Neugodne vremenske razmere so znatno ovirale letalsko delovanje.
Neko naše ogledniško letalo je bilo na vzhodnem Sredozemlju napadeno po dveh lovcih in je enega sestrelilo ter se je, čeprav je bilo poškodovano, vrnilo na oporišče.
Nemški lovci so v bitki na srednjem Sredozemlju sestrelili drugo angleško letalo vrste »Wellington«.
Eno angleško letalo je strmoglavilo v morje blizu otoka Delle Correnti pri Sirakuzi. Štirje člani posadke, med katerimi je bil en oficir, so bili ujeti.

Prvi japonski letalski napadi na severno Avstralijo

Nove akcije na filipinskem otoku Luzonu in v Birmi — General Wavell, vrhovni poveljnik zaveznikov, ranjen

Saigon, 20. febr. s. Avstralski ministrski predstnik Curtin je sporočil, da je severno avstralsko pristanišče Port Darwin bilo včeraj popoldne drugič bombardirano po japonskih letalih in da je povzročena huda škoda.

Manila, 20. febr. s. Oddelki japonske mornariške pehote so v sodelovanju z oddelki vojske, ki se bori na polotoku Batangu zoper oddelke ameriškega generala Mc Arthurja, po petnajst dnevnem obleganju napadli in uničili trdnjavo in druge vojaške naprave v Lingau na vzhodnem bregu polotoka Batanga (na filipinskem otoku Luzonu).

Bangkok, 20. febr. s. Japonski izkrcevalni oddelki so zasedli otok Bamboe, južno od Singaporeja, in tam zasedli 20 velikih skladišč petroleja. 15 skladišč so dobili v roke na otoku Bataan, ki leži pred pristaniščem Singaporeja.

Singapore, 20. febr. s. Ameriško uradno poročilo javlja, da je general Wavell, vrhovni poveljnik zaveznikov vojske v jugovzhodnem delu Tihiga morja, bil ranjen med nekim japonskim letalskim napadom. General Wavell je zdaj nekje pri Soerabaji.

Singapore, 20. febr. s. Štiri dni potem, ko je angleškim oddelkom narekoval pogoje za vdajo, je vrhovni poveljnik japonskih oddelkov na Malaji, general Jamašita, s svojim glavnim stanom vkorakal v Singapore.

Tokio, 20. febr. s. Agencija Domei poroča iz Birme, da je japonsko letalstvo na birmanškem bojišču izvedlo vrsto napadov na življenjska vojaška središča v severnem delu Birme ter uničevalo nasprotne vojske naprave.

Bangkok, 20. febr. s. Rangoonski radio priznava, da napredujejo japonske čete od reke Bilina proti jugu k Pekutu. Tam so angleške oblasti v množicah začele zapirati prebivalstvo, ker sumijo, da ima večina zveze z Japonci. — Kako siloviti so boji, priča tudi uradno poročilo, ki pravi, da so znatni angleški oddelki

48 ur odbijali japonske pehotne, topniške in stromozlavske napade, dokler niso bili čisto uničeni.

Bivši iraški ministrski predsednik sprejet pri Duceju

Rim, 20. febr. s. Duce je v navzočnosti zunanega ministra grofa Ciana sprejel iraškega ministrskega predsednika Rašida Alija el Kailanija, ki je lani v maju kot predsednik vlade vodil boj iraškega ljudstva zoper angleški napad. Med razgovorom so v duhu največje pripravljenosti in prijateljstva pretresli vprašanja, ki se tičejo bodočnosti Iraka in splošno bodočnosti arabskih pokrajin na Bliznjem vzhodu, katere imajo zasedene Angleži.

40.000 novih rezervnih častnikov

Rim, 20. febr. s. Duce je sprejel kr. vis. kneza Piemontskega, ki mu je poročal o delovanju šol za rezervne častnike, katerih tečaji so se končali te dni in dali več kakor zadovoljive uspehe. Deset tisoč mladih rezervnih častnikov, prihajajočih iz vseučilniških organizacij, je po strogi, dvanaestmesečni pripravi prešlo v tri vojaške stopnje: od navadnega vojaka do narednika in do kadeta ter si pri tem izoblikovalo značaj in dobilo potrebno tehnično in strokovno pripravo. Za njihovo pripravo je zlasti skrbel knez Piemontski kot vrhovni nadzornik pehote in to z obiski, nadzorni nadzorovanji ter navzočnostjo pri skupnih. Ta množica skupina deset tisoč častnikov stopa zdaj v vrste vojske, da bodo vzgajali nove velike enote, ki so že sestavljene ali pa se sestavljajo. Druga skupina 30.000 častnikov bo pripravljena v prihodnjih mesecih. Vsega se torej pripravlja 40.000 novih rezervnih častnikov na to, da bodo z visokim vojaškim in fašistovskim duhom izpolnili svojo nalogo in poslanstvo.

Maršal Kvaternik v avdienci pri vojvodu Spoletskem

Zagreb, 20. febr. s. Hrvaški listi prinašajo na prvi strani slike spoletske vojvodske dvojice, doletene za hrvaški prestol, in sicer v zvezi z avdienco, ki je bil pri vojvodskem paru deležen maršal Kvaternik. Listi poročajo o dolgem in prijetnem pogovoru med vojvodsko dvojico in maršalom Kvaternikom ter njegovim spremstvom.

Vesti 20. februarja

Na progi med Allahabadom in Cawnporeom v Indiji sta trčila vlaka. 14 ljudi je bilo ubitih, 25 pa ranjenih.

Iz Lizbone poročajo, da je Roosevelt dovolil nadaljnje posojilo sovjetski Rusiji, ni pa hotel dati izjave o višini tega posojila.

Dve vodilni ekvadorski politični stranki sta objavili skupen proglas, v katerem zavračata pristane na tako zvano kompromisno ureditev spora s Perujem, ki je bil dosežen v Rio de Janeiru in pravita, da bi pomenila taka rešitev spora za Ekvador pravo narodno katastrofo.

Iz Lizbone poročajo, da je ameriški senat odobril dodatni vojaški kredit 32 milijonov dolarjev in kredit 163 milijonov dolarjev za civilno obrambo.

Angleški časopis »Daily Mail« je močno zaskrbljen zaradi Indije in pravi, da je treba imenovati novega tajnika za indijske zadeve, ki bo lahko na mestu z vso naglico reševal nujna vprašanja.

30.000 ljudi je zaposlenih v ameriških avtomobilskih ropotarnicah, kjer prebirajo zavrženo staro železo, poročajo iz Stockholma. Ameriške oblasti pravijo, da bodo v teh skladiščih, kjer leži nad 30 milijonov starih avtomobilov, dobili kakšne 3 milijone ton raznih industrijskih surovin.

Na londonski borzi so padli tečaji delnic avstralskih rudnikov, iz katerih črpajo zlato, ker pravijo, da bodo avstralski rudniki zaradi vojne na Tihem morju ustavili delo, piše londonski list »Daily Telegraph«.

Ko so Japonci zasedli Palenbang, so se njihovi padali spustili na zemljo s papirnati padali, kar je napravilo v Londonu velik vtis. Tudi orožje so spuščali s papirnati padali.

Pri raziskovanju nemškega torpeda, ki so ga našli na obali otoka Arube v bližini Venezuele, so bili ubiti 4 Holandci, tri druge osebe pa ranjene, poročajo iz Newyorka.

Ko je angleška podmornica dne 5. maja lanskega leta potopila veliko francosko ribiško ladjo »Notre Dame du Chatelet«, je po dosedanjih ugotovitvah utonilo 23 mornarjev; rešila sta se samo dva mornarja in častnik Leroux.

Iz Buenos Airesa javljajo, da je neka nemška podmornica ponoči napadla tri petrolejske ladje pred otokom Arubo v Antilih in jih potopila. Nato pa je obstreljevala čistilnice družbe Standard Oil. Neka druga petrolejska ladja pa je bila torpedirana pri Wilenstadu, prestolnici Curacaoa, a čeprav je bila hudo poškodovana, je vendar še ušla.

Nemški listi poročajo, da je bilo v zadnjih bojih v Severni Afriki ujetih 800 angleških vojakov, ki so imeli pri sebi zastave s ključastim križem. Ujetniki so pravili, da so jim take zastave dajali angleški častniki in jim ukazali, da morajo z njimi mahati. Če bi se bližali nemški strmoglavci. To so Angleži že delali na Kreti. Hude zlorabe zastave in kršitve mednarodnega prava jim torej ni mar.

Portugalska je odposlala nove čete na Mozambik in Timor

General Cavallero in hrvaški maršal Kvaternik prisostvujeta prisegi hrvaške legije nekje v Italiji Kvaternikova zahvala Mussolinijevim zaslugam za ustanovitev svobodne hrvaške države

Rim, 20. februarja. s. Včeraj sta nekje v Severni Italiji vrhovni poveljnik vseh hrvaških vojnih sil, maršal Kvaternik in načelnik italijanske generalnega štaba, general Cavallero, prisostvovala prisegi hrvaške legije. Poleg osebnosti, ki spremljajo maršala Kvaternika na njegovi poti po Italiji, so bili navzoči tudi hrvaški poslanik v Rimu, vrhovni nadzornik planinskih oddelkov in voditelj italijanskega vojaškega odposlanstva v Zagrebu, general Oxilia.

Po pregledu razvršene oborožene legije, ki je imela tudi novo zastavo, katero ji je podarila italijanska vojska, je bil slovesni obred zaprte. Potem je imel maršal Kvaternik v govoru kratek nagovor, v katerem je med drugim dejal, da se mora na ta svet dan zahvaliti Nj. Vel. Kralju in Cesarju ter Duceju, da je z njuno pomočjo zdaj gost velike in močne Italije v mestecu, ki je v imenu italijanske vojske poklonilo hrvaško zastavo, s katero se morajo vojaki junaško boriti za elavo domovine in za poglavnik. Gotovo je, da bodo vrli sinovi hrvaškega naroda držali prisego. Govor legio-

narjem je končal s pripombo, da pomeni, boriti se ob boku italijanske vojske, najvišjo čast.

Legija je nato brezhibno korakala pred maršalom Kvaternikom in generalom Cavallero. Po paradi je vrhovni poveljnik vseh hrvaških oboroženih sil sprejel poročila častnikov, katerim je izrazil svoje zadovoljstvo nad legijo. Zahvalil se je potem še italijanskemu častniku za njihovo sodelovanje ter med drugim tudi dejal, da jadransko morje ni morje, ki bi ločilo Italijo in Hrvaško, pač pa ju veže ne samo stvarno, temveč tudi duhovno. Končno je poudaril, da je izključno Ducejeva zasluga, če je danes Hrvaška neodvisna in svobodna, ter da nihče ne sme pozabiti niti za trenutek na velikodušnost predsednika italijanske vlade. Poglavitni cilji so znani in Hrvatje morajo stremeti za temi cilji z vsemi svojimi moralnimi in telesnimi silami, za blagor domovine.

Ekce. Cavallero je imel nato kratek govor, v katerem je sporočil hrvaškim tovarišem pozdrav italijanske vojske, s čimer je sprožil val navdušenja za Duceja in poglavnik.

Strokovno mnenje o položaju na vzhodnem bojišču in o bližnjih spomladanskih nastopih v Rusiji

Berlin, 20. febr. s. Pristojni vojaški krogi so včeraj ugotovili, da ni več pričakovati nobene bistvene spremembe spremembe v položaju na vzhodnem bojišču.

Zimsko bojevanje se je torej zaključilo ne samo z velikim nemškim uspehom, marveč je tudi zagotovilo priprave za zmagovit začetek ofenzive v bližnji prihodnosti.

Velikanski boljševiški napor pozimi so se izjavili. Rusi niso dosegli velikih taktičnih in strateških ciljev, o katerih je sanjal Stalin. Sovjetskim silam se ni nikjer posrečilo podreti nemške bojne črte, kaj šele da bi mogli nemške sile

obkoljevati. Kjerkoli so napredovali, so zasedali samo kraje, ki so jih Nemci hoteli izprazniti, prave obrambne postojanke pa so ostale nedotaknjene in so danes trdnjše kot kdaj koli prej. Danes se vse bolj spreminjajo v napadalne postojanke. O tem naj priča usoda izpostavljenih ruskih postojank, ki segajo v mrtve snežne pušave. Te so namreč druga za drugo odrezane, potisnjene nazaj ali uničene. Siloviti boljševiški napor so zahtevali in še zahtevajo grozne izgube, in kar je še hujše, nenadomestljive izgube. Posledice bodo občutili v usodnem trenutku, ko bodo nemške in zavezniške sile zopet povezele svoje nezadržno napredovanje.

Nemško vojno poročilo:

Obkoljevanje na srednjem delu ruskega bojišča

Hitlerjev glavni stan, 20. febr. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču so bili odbiti številni napadi nasprotnika. Na srednjem odseku so obkoljeni nadaljnji močni sovražniški oddelki. Navzlic obupnim poskusom, predreti obroč, so bili na zelo ozkem prostoru stisnjeni in bodo kmalu uničeni.

Sovjeti so včeraj izgubili 44 letal, dočim pogrešamo le eno lastno letalo.

V Severni Afriki obojestransko ogledniško delovanje.

V vodah okoli Anglije so bojna letala podnevi poškodovala z bombami veliko trgovsko ladjo in potopila eno angleško stražarsko ladjo.

Letala vojne mornarice so pred norveško obalo potopila angleško podmornico.

Angleška letala, ki so preteklo noč priletela nad Nemčijo, so bila po protiletalskem topništvu prisiljena k umiku. Pomorsko topništvo je sestrelilo en angleški bombnik.

Berlin, 20. febr. s. Pristojni vojaški krogi izjavljajo, da na leningrajskem bojišču v poslednjih dneh ni prišlo do večjih bojov. Ker je bilo vreme prav jasno, je nemško topništvo uspešno obstrelje-

valo industrijske naprave v mestu. Na severnem odseku so nemški strmoglavci preprečevali boljševiške napade. 17. februarja je na kraju, kjer je bila neka nemška divizija, prišlo do bojev, ki so trajali ves dan in v katerih se boljševikom kljub velikanskim naporom ni posrečilo vdreti v nemške vojaške črte. Na srednjem odseku so se znova vneli vroči boji okrog nekega mesta, ki je bilo zdaj v nemških, zdaj v ruskih rokah. Naposled je prišlo v trdno nemško last. Na bojišču so našli 1400 mrtvih boljševikov. Na nekem drugem kraju se je Nemcem po boju, ki je trajal tri dni, posrečilo obkoliti in uničiti skupino sovjetskih sil. Pri tem so zaplenili 100 sanj, razne poljske kuhinje in mnogo vojnega blaga ter streliva. Na južnem bojišču so sovjetske sile med drugim napadle tudi pehotno četo iz Šlezije, a so izgubile mnogo mož, ne da bi kaj dosegle. Nemške izgube so bile neznatne in šleška pehota je v protinapadu zavzela važno višinsko postojanko.

Budimpešta, 20. febr. s. Štefan pl. Horthy, najstarejši sin državnega upravitelja admirala Horthyja, je bil soglasno izvoljen za stalnega madžarskega podregenta. Mladi Horthy je že prisegel in bo brž prevzel posle.

Slovesne seje madžarskega senata in zbornice, na kateri so Horthyjevega sina izbrali za podregenta, se je udeležilo čez 500 senatorjev in poslancev, ki so vsi nosili značilne zgodovinske narodne noše. Navzoč je bil poleg vlade tudi ves diplomatski zbor z italijanskim poslanikom Anfusom ter nemškim poslanikom von Jagowom na čelu. Predsednik vlade je sporočil, da se je regent Horthy odpovedal zakoniti pravici, da bi sam izbral tro-

Spomini na junaštva divizije »Pasubio« v južni Rusiji

Sofija, 20. febr. s. Uradni list »Večerc« je objavil članek, ki je posvečen italijanskemu ekspedicijskemu zboru. Pisec v njem poudarja, da ima navzočnost italijanskih čet na sovjetskem bojišču ne samo moralno veljavo, temveč tudi stvarno važnost. Nato popisuje slavna dejanja italijanskih pehotnih divizij in zračnih sil ter zmagovito udeleževanje divizije »Pasubio«, ki se je omenila s slavo pri Nikolajevu in Dnepropetrovsku. Oriše tudi delo divizij »Pasubio« in »Torino« pri Karndolci, kjer sta dočela uničiti sovjetske divizije, zajeli 8000 vojakov in se polastili ogromnega plena. Članek ob koncu poudarja veliko hrabrost, duh požrtvovalnosti in presenetljivo prilagodljivost italijanskih vojakov na ruskem bojišču, same odlike, ki jih je svečano potrdilo tudi vrhovno nemško poveljstvo.

Izjave o angleških pomorskih težavah

Rim, 20. februarja. s. Lord Alexander je dal več izjav za agencijo Reuter. Tri od teh se splošno omeniti in poudariti, ker osvetljujejo položaj. So pa:

1. Lord Alexander je pojasnil dolge in trde boje, ki jih je angleško brodogradništvo moralo neprenehoma prestajati z »močnim italijanskim brodogradništvom«. Prvič se je zdaj zgodilo, da je stari lord, ki je očitno pozabil, da je v svojih prejšnjih govorih pripisoval manj važnosti italijanski mornarici, dal takšno priznanje moči italijanskega brodogradništva.

2. Tudi lord Alexander je potrdil, da Anglija čuti živ simpatije do boljševizma in da stori vse, kar le more, da bi boljševizem podprla v njegovem boju proti Evropi.

3. Lord Alexander je povedal, da je nesreča pri Pearl Harborju, ki je zadela angleško-ameriško pomorsko silo po hudih izgubah, katere je pretrpelo angleško ladjevje na Atlantiku, na Sredozemskem in Egejskem morju, zlasti pa še v Grčiji in na Kreti, izpreverga pomorsko vojskovanje britanskega imperija in ameriških Združenih držav.

V pomorskem vojskovanju pridejo v poštev resnične ladje, ki še plovejo, ne pa tiste, ki jih ni več in ki počivajo na dnu morja »pa so v popravilu«.

Začetek razprav proti krivcem francoskega zloma

Vichy, 20. febr. s. Včeraj se je v Rimu začela razprava zoper bivšega vrhovnega poveljnika francoske vojske generala Gamelina, zoper bivša predsednika vlade Daladierja in Bluma ter druge osebnosti iz bivših francoskih vlad. Po branju obtožnice so zasliševali generala Gamelina, ki je dejal, da odklanja odgovor na kakršnokoli vprašanje, ki mu ga bo postavilo sodišče. Zatem so zasliševali Leona Bluma, ki je trdil, da je krivdo za vse, kar se je v Franciji zgodilo, treba pripisovati izključno vojaškemu poveljstvu in je dostavil, da spričo tega, ko general Gamelin molči, izgubila proces v Rimu vsak smisel.

Za Blumom so zasliševali Daladierja, ki je tudi zavračal vso odgovornost za poraz Francije na vojaško poveljstvo. Zatem je bila razprava odložena do danes.

Horthyjev sin — soglasno izvoljen za podregenta Madžarske

jico, iz katere bi zbornica izvolila podregenta. Zaradi tega naj zbornica sama izbere kandidata. Ogromna množina senatorjev in poslancev se je odločila za regentovega sina Štefana Horthyja, tako da volitve sploh niso bile potrebne. Izvolitev novega podregenta je bila sprejeta z burnimi manifestacijami. Predsednik vlade je potem odšel v kraljevi grad ter je državnemu upravitelju Horthyju sporočil izvolitev. Državni upravitelj je nato prišel v zbornico ter prisostvoval prisegi novega podregenta, katerega so pri prihodu navdušeno pozdravili. Podregent se je priklonil svojemu očetu ter izrekel prisego. Od tega trenutka je njegova prejšnja visokost Štefan Horthy prevzel poele madžarskega podregenta.

»Evgenij Onegin« spet v naši Operi

Tudi letos se je uprava narodnega gledališča v Ljubljani odločila uprizoriti Čajkovskega opero »Evgenij Onegin«. Ta opera je ena najlepših stvaritev Čajkovskega. Povsod je z neko gotovostjo začinjen obris osebnosti karakteristike in njenih posebnosti. Iskrenost doživljanja in lepota izraza nam v tej umetniški zapuščini najgloblje vtise. Žal pa današnja uprizoritev ni ne v režijski niti v muzikalni izvedbi ustrezala oni umetniški višini, ki naj bi v poslušalca razkrila vse lepote izvajane umetnine.

Gospodu režiserju Debevču je takoj v prvem dejanju ni uspelo ustvariti gradacije dejanja samega kot celote, kakor tudi ne režijske pravilno izdelati detajle. Mislim, da je že takojšnje začetno razpoloženje zgrešeno, kakor tudi ni pravilno začela niti mentaliteta nastopajočega zbora niti njegova igra. V drugi sliki prvega dejanja nastopi gđc. Heybalova skoraj sama. Naloga režiserja bi bila, da bi ji podčrtal več mladostnosti, skoraj otročjosti, z eno besedo, postaviti bi bilo treba lik naivne, nedolžne deklice na deželi, v kateri skoraj do bolesi prekipava latentna energija prve ljubezni. Tretja slika pa je prav tako zelo pomanjkljivo izdelana. Drugo dejanje je na splošno nekoliko boljše, šele tretje dejanje nam je nudilo v svoji drugi sliki res dobro igro, kar gre tudi največ na račun zrelih igralcev. Gđc. Heybalovi je uspelo tu ustvariti sijajen lik zrele žene, g. Primožič pa je izdelal izredno posrečeno kreacijo neuravnovešene obupane duše, medtem ko sicer v celoti dogajanje ni ugaljal, ker ni bil pravilno izbran za to vlogo.

Muzikalna plat pa je bila ponekod tako pomanjkljivo izdelana, posebno pa tam, kjer so bili kakršni koli vlozki zbora s spremljavo orkestra, da je s tem umetnina mnogo izgubila. Gospodu dirigentu Neffatu bi bilo priporočati predvsem preciznejšo izdelavo orkestra in to predvsem v dinamičnem pogledu, medtem pa bi bilo treba položiti večjo pažnjo tudi na intonacijsno pevec, kakor tudi na njih prednašanje vsebine petega teksta. V prvem dejanju je bila roka, ki je izbirala vloge, gotovo najnesrečnejša pri oni — Larine, ki jo je pela ga. Poličeva. Brez dvoma pa je bil višek lepega petja in dobre igre osredotočen v izvajanju vloge Lenskega, ki ga je podal gospod Sladoljev Anton. Posebno dolgi spev iz drugega dejanja, ki smo ga slišali že iz marsikaterega grla, je bil izredno umetniško doživet, podan s polno toliko lepote, kot smo ga v Ljubljani le redko vajeni čuti. Druga najboljša petja vloga pa je bila brez dvoma gđc. Heybalova, ki je pela partijo Tatjane. Namesto obolelega g. Lupše, katerega poznamo še od prejšnjih zadnjih uprizoritev »Onegin« kot izredno uspelega kneza Gremia, je nadomestoval zaradi v zadnjem trenutku nastopilše obolelosti mojster Betetto, ki je zopet pokazal svojo veliko igralsko rutino in nepogrešljivost v našem teatru. Onegin pa je pel gospod Primožič, ki je sicer dober igralec in pevec, vendar pa mu ta vloga ne pristaja. Nastopilo je še več drugih pevcev in pevk, ki pa niso imeli važnejših vlog. Zbor pa niti igralsko niti pevsko ni dal tega, kar bi bilo predpogoj za kvalitetno umetniško ustvaritev. Ples pod vodstvom koreografa g. inž. Golovina so bili delno dobri, vendar bi se na to snov dalo narediti še marsikaj drugega (n. pr. ples žanjic iz I.

dejanja). Scena pa je bila od prejšnjih boljša, le v prvem dejanju precej moti drevo, ki zakriva pogled skoraj vsej desni polovici poslušalstva, kar pa je bolj prepusteno rešitvi režiserja kot pa scenografa.

Najboljši so prejeli številne šopke in želi obilo priznanja in obliki ploskanja na odprti sceni (posebno Sladoljev) in pred zastorom.

Včeraj pa je bila že prava odjuga

Ljubljana, dne 21. febr.

Dolgo časa se je mraz upiral prodirajočim toplejšim vetrovom in jih kar ni hotel pustiti do veljave. Vsak dan je bilo pričakovati, da bo končno prevladal v ozračju jug. Včeraj se je to v polni meri posrečilo.

Bilo je nenavadno toplo. Živo srebro je poskočilo kar za nekaj stopinj nad ničlo, posebno v popoldanskih urah. Sneg po cestah in strehah se je pričel tajati. Hodniki so bili blatni in mokri. Na cestah pa je bila prava poplava, posebno tam, kjer je cestni promet velik. Mestni delavci so včeraj hiteli kopati sklade snega po naprometnejših ljubljanskih ulicah, ki so jih vozniki odvažali, ali pa so jih delavci metali v kanalizacijske rove, kar je seveda še najbolj prikladno. Tako so včeraj očistili že skoraj vsa Selenburgovo ulico in še nekatere najbolj važne ulice v središču mesta.

S streh, kjer so žlebovi pokvarjeni, je voda curjala na mimoidoče. Sicer to ni zameriti hišnim posestnikom, kajti pri najboljši volji, ki so jo morali imeti, niso mogli še oddaliti zamrznjene vode, ki se je nabrala v odtočnih žlebovih. Ljubljanski kleparji, ki imajo nalogo oddaliti strešne žlebove, res da ne zmorejo vsega naenkrat, kajti hiše v mestu le preveč, da bi utegnili spraviti vse v red.

Danes ponoči je sicer spet malo pomrznilo, vendar pa mraz najbrž ne bo držal, kajti po dimu

Sadne škodljivce je treba vztrajno zatirati

Vsaka koristna rastlina ima svoje ljubitelje in tudi sovražnike. Posebno sadno drevje ima brez števila sovražnikov, ki ovirajo sadno rastlino v razvoju in rasti.

Strokovnjaki sadnik rastlin se že mnogo let trudijo in povsod poučujejo, kako naj se varujejo sadne rastline poškodb, ki jih povzročajo razni škodljivci. Toda le malokoga so se doslej prijeli dobri nauki. Malokdo se prav zaveda, kako velika je gospodarska škoda, ki jo povzročajo razni škodljivci za mnogo milijonov lir.

Znano je, da ima na rast drevja velik vpliv predvsem zemlja, podnebje, vremenske neizmere itd. Vsem tem nadlogam se priključijo še razni škodljivci, raslinsega in živalskega rodu.

Predvsem je pa treba gledati na zdravje sadnega drevja. Zdravje je temelj za vsako živo bitje, tudi za sadne rastline.

Dandanes imamo mnogo sredstev, da lahko

Italijanska ovčereja. Ovca je prevažna žival za mnogokatero italijanskega kmetovalca ali kočarja. Srednja in Južna Italija poznata v največji meri kozo in ovco, kajti ti dve živali sta zadovoljni s skromno hrano in nista tako izbirični kakor govedo ali konj. Vsega skupaj je bilo lanske leto po uradnih seznamih okrog 10 milijonov glav ovce pri 368.000 rejcih. Prirastek je bil vsako leto dober, vendar je čas prinesel potrebo, da se tudi na tem področju pospeši napredek, po eni strani poviša pridobitev volne, po drugi strani pa večja količina mesa za ljudsko prehrano. Statistike povedo, da rede največ ovac v Abrucih, kjer rede skoraj 40% vseh italijanskih ovac. Kot zadnja stoji zaznamovana na statističnih seznamih Sicilija, na katero odpade le 5,5% vseh ovac.

Razvitek zavarovalstva v Italiji. V zadnjih 20 letih se je vzporedno z drugimi gospodarskimi panogami uspešno razvijalo tudi zavarovalstvo. Tudi ta panoga je uživala veliko podporo vlade. Leta 1922. so imeli vsi zavarovalni zavodi za 197 milijonov osnovnega kapitala, do čim so ga leta 1938. izkazovali že 688 milijonov. Rezervni skladi so se dvignili od 64,8 na 924,7 milijona lir. Pred dvajsetimi leti je znašalo število življenjskih zavarovanj 542.622, šestnajst let kasneje pa že 2.769.320. Celotni zavarovalni

sodeč, plha spet rahel jugovzhodnik, ki bo spet prinesel tople vetrove.

Tudi številnim prijateljem ledene ploskve bo kmalu odklonilo. Včeraj je sicer še bil led, če pa bo odjuga še nekaj dni, pa bodo dali lahko svoje drsalske spet za leto dni v kot. Drsanja je bilo letos dovolj in drsalcu so se gotovo naužili zimskih radosti.

Naročajte Slovenski dom!

obvarujemo sadne rastline boleznim. Lažje je bolezen preprečiti nego zdraviti.

Vsak sadjar bi moral znati po raznih znakih ugotoviti, kaj je povzročilo obolenje na sadni rastlini. Po taki ugotovitvi je mogoče določiti način in sredstva za zdravljenje n. pr. raka, škrlupa, gnilobe itd. Najškodljivši rastlinski škodljivci je škrlup. Od škrlupa napadeni drevo ima kožo razpokano, kosmato in v teh razpoklinah se skrivajo razni živalski škodljivci n. pr. zavijač, cvetožer itd.

Sadje od škrlupa napadene drevoja je drobno in krastavo in nima pravega okusa ter je nesposobno za trg. Drevo, od škrlupa napadeno, ne dozori in pozimi rado pozebe ter se potem veja za vejo suši in je tudi takšno drevo nerodovito.

Mnogoletne izkušnje so dokazale, da se s škropljenjem z arborinom ta bolezen popolnoma zatire in da drevje dobi gladka debla in veje. Zdrave drevoja z gladko kožo se pa škodljivci ogibajo. Ta glivična bolezen škrlup se najbolj razširja v zimskem času, ko je drevje več mokro kot suho. Torej naj bi se vsak zaveden sadjar brljal za zdravje sadnega drevja, ker je le od zdravega drevja odvisno lepo sadje, ki gre v denar. Lahko donša lepe dohodke, če je sadje zdravo in sposobno za kupčijo. Zato je za kakovost sadja odgovoren sadjar sam.

Izmed vseh živalskih škodljivcev je najbolj škodljiv gotovo zavijač, ki pokvari plodove in jih napravlja piskave. Kako se ta škodljivi mrčes vede, bo razvidno iz sledečega opisa:

Zavijač je majhen metulček, ki ponoči leta iz vrta na vrt in kvari plodove. Podnevi pa spi na drevesih in ga zamore le bistro oko zapaziti, ker je motne barve kakor lubje. Deževje ga zelo ovira, da ne more letati sem in tja. Gorje pa sadju, če je dolgotrajno lepo vreme, ker lahko neovirano letajo metulji z drevesa na drevo in kvarijo sadje.

Marsikdo toži, če je suša, da sadje odpada in je črveno. Črvičasti sadja bo pa le takrat konec, ko se bo poprijel zatiranja vsak sadjar. Zavijač dela dva zaroda. Prvi zarod je junija, drugi pa avgusta meseca. Drugi zarod pa dela večjo škodo kakor pa prvi, ker jih je več sadja pa manj. Ko se zavijač izmota iz bube, je v mokroti zelo občutljiv. Leta 1940 je junija močno deževalo in je bilo precej hladno. Zavijači so se izmotali ovirano iz bube in so sproti poginili. Zato je bilo 1941 leta manj črvičast sadje. Črvi se zabubijo v debela in debelejšje veje in jih nobena zima ne uniči.

Prva in najvažnejša naloga vsakega sadjarja bodi, da sadno drevje temeljito osnaži in škropli ali vsaj maže deblo in debelejšje veje z arborinom. Zati bo na ta način poleg zavijača tudi druge škodljivce.

Marsikateri se izgovarja pri neuspehih le na slaba leta. Je navadno še večja škoda, ki jo povzročajo škodljivci v dobrih letinah.

Lepo je gospodarstvo, ki je z lepim zdravim sadnim drevjem okrašen, še lepša pa je korist.

— Franc Boste, Hradeckega c. 36.

Novice iz Države

znesek je znašal leta 1922. 4.08 milijonov, pred štirimi leti pa je narasel že na 24.800 milijonov lir. Višina zavarovanj proti neizgodbam in poškodbam je od leta 1922. pa do leta 1938. narasla od 609 milijonov na 1121 milijonov. V celoti je zadnja leta delovalo v vsej kraljevini 87 zavarovalnih zavodov, ki so imeli zgolj domači kapital, dočim je bilo 52 takšnih, pri katerih je bil soudeležen tudi kapital, če že ni bil v večini.

Prijavljanje starega železja. Vsako količino rabljenega železja, ki ga imajo na razpolago razne trgovske družbe ali pa industrijski obrati, je treba prijaviti v prvih dneh meseca pristojnim uradom. Prijavljeno blago prevzema potom družbe, ki ji oblast v to poveri. Glavno nadzorstvo nad prevzemom in prijavi, pa ima državno podtajništvo za vojno izdelavo. Prijavitelj pa je treba vse zaloge starega železja, ki so večje kakor 200 kilogramov.

Italijanska bolgarski trgovski odnosi. Poslednja leta se je trgovinska izmenjava med Italijo in Bolgarijo stalno večala, kajti Bolgarija kot pretežno poljedelska država, ki je svoje odvečne prideleke tudi izvažala, je dobila v Italiji naravnega trgovskega partnerja, ki je lahko Bolgarijo oskrbel s tehničnimi potrebščinami. Tako je Italija dobavljala v Bolgarijo pisalne in računske stroje, razne koristne novosti in druge potrebščine za večje in manjše obrate, radijske aparate in potrebščine, umetniške izdelke, steklarske in keramične izdelke, razno obrtniško drobnarijo itd. Toda kaže, da se bo trgovinska izmenjava še povečala, kajti zdaj obe državi sta dobili skupne meje in tako ni treba blaga prevažati več skozi tuje države in plačevati razne prevozne pristojbine in carinske stroške. Glavna trgovska pot po kopnem je zdaj postala cesta Drač — Elbaen — Ohrid — Bitolj. Razen tega je tudi moreka pot od italijanske obale do bolgarskih egejskih pristanišč kratka, da je tudi tu dana velika možnost za ugoden razvoj in povečanje izmenjave blaga med obema zavezniskima državama.

Uradni list je objavil ministrski odlok z dne 17. februarja glede enotne večerje ob sobotah v javnih gostilnah in glede obeh nedeljskih obrokov. Odlok je stopil v veljavo z večerajšnjim dnevom.

6 in 7. marca bo v Rimu sestanek veletrgovcev z živil, kjer bodo razpravljali o zelo važnih vprašanjih glede razdelitve živil na debelo, glede razmerja med proizvodnjo in prodajo na debelo, glede trgovine z raznimi vrstami sira, masla in sladkorja.

Sedanji portugalski predsednik je dobil pri predsedniških volitvah 822.802 glasova od 906.880 vpisanih glasov, torej 90,7 odst.

Domei poroča, da je londonski poziv Indiji, naj imenuje svoje zastopnike v britansko vojno vlado in vojni svet za pacifiško bojišče, obupno prizadevanje Anglije, ki bi še v naslednjem hipu rada rešila usodo imperija.

Glavni poveljnik angleško-ameriškega brodnjaka na južnem Tihem morju admiral Thomas Hart je bil najbrž ubit na krovu vojne ladje »Hudson« med pomorsko bitko dne 4. februarja ob obali otoka Jave, poroča Domei po še nepotrjenih poročilih iz Sanghaja.

20. februarja se bo sešel avstralski parlament na tajno sejo, na kateri bo razpravljalo o vojnem položaju na Tihem morju.

Na Švedskem bodo zgradili med Kristinebergom in Bolidenom najdaljšo železnico na svetu, po kateri bodo prevažali železno rudo. Proga bo dolga 100 km in bo veljala 12 milijonov švedskih kron.

Promet med Turčijo in Bolgarijo bo obnovljen šele po dvomesečni zamudi zaradi silnega mraza. Obnova mostov čez reko Marico in Ardo, ki veže Turčijo z Bolgarijo, je morala biti začasno prekinjena. Voda je nanesla velike količine ledu posebno na krajih, kjer so naprave za popravo mostov.

Japonski padalci, ki so zavzeli Palembang na Sumatri, so se urili za take napade več let in so bili navezani le sami nase, je dejal nadzornik japonskega letalstva general Dohara.

Na Malaji se je do sedaj prijavilo 30 do 40.000 ljudi za svobodno indijsko armado, kateri poveljuje kapitan Mohan Singh, poročajo iz Bangkoka.

Angleška posadka, ki je branila Singapoore, je šlela po predaji 60.000 mož. 15.000 vojakov je pripadalo ožji angleški armadi z angleškimi otroki, 18.000 je bilo Avstralcev, ostali pa Indijci. Angleška splošna zbornica je dovolila 1.300.000 funtov šterlingov za potrebe angleške radijske propagande.

Iz Sanghaja poročajo, da namerava Cankajskova vlada obnoviti diplomatske stike s Perzijo in Irakom.

Japonske oblasti v Sanghaju odločno zavračajo poročila o tem, da bi bili japonski orožniki ustavili štiri ameriške častnike ter jih na mestu ustrelili.

Koliko je Ljubljana lani porabila pitne vode

Voda iz mestnega vodovoda je zdrava in čista, pa tudi dovolj je je

Ljubljana, 20. februarja.

Za snago ljudi in za kar vse se voda uporablja, je značilno, koliko vode naše mesto porabi v posameznih letih. Znano je že, da Ljubljanci radi uporabljajo mnogo vode, pa najsi bo to za pranje ali umivanje ali v druge namene. Poraba vode iz mestnega vodovoda je za naše mesto precejšnja, kakor bodo povedale številke. Hvala Bogu je voda dovolj in še na pretek. Bati se nam zanjo ni treba.

Voda iz mestnega vodovoda je v kemičnem, bakteriološkem in fizikalnem pogledu brez sleherne napake in je znana kot dobra. Voda je torej neoporečna.

Lansko leto se je tudi vodovodno omrežje ljubljanskega vodovoda povečalo za 1238 m, kar priča, da je bil lani skoraj v vse novozidane hiše napeljan vodovod. Celotno vodovodno omrežje ljubljanskega vodovoda je zdaj dolgo 181.176,73 m.

Na vodovodno omrežje mestnega vodovoda je bilo lanske leto priključenih 118 stanovanjskih poslopj. Skupno na vodovodno omrežje priključenih hiš ob zaključku lanskega leta je bilo 6201 ali 88,9% vseh hiš v našem mestu. Povprečna dnevna poraba vode v Ljubljani pa je znašala 17.505.100 l vode. Seveda je bila poraba vode v poletnih vročih mesecih znatno večja kakor pa v zimskih mesecih. Skupno je bilo lanskega leta na prene vode 6.498.881 m³. Na vsakega ljubljanskega meščana je lanske leto od celotne izbrane količine odpadlo 69.401 m³ vode, dnevno pa je bila poraba za vsakega prebivalca ocenjena na 190 l.

Iz zdravstvenih razlogov je nujno potrebno, da se ljubljansko vodovodno omrežje še bolj razširi, tako da bo imela res vsaka hiša svoj vodovod in da

bodo nekatere, predvsem predmestne hiše opustile porabo vode iz raznih domačih vodnjakov in črpalk. Iz javnih ozirov je torej treba preskrbeti zdravo pitno vodo tudi tistim hišnim posestnikom v raznih mestnih predmestjih, ki si sicer ne morejo napolniti vodovoda zaradi velikih izdatkov, ki jih napeljava stane.

Da je ljubljanska pitna voda zdrava, zato skrbi predvsem mestni fizikat, ki ima pod svojim nadzorstvom tudi še vse obstoječe vodnjake na področju vsega mesta. Vse tiste vodnjake, pri katerih se pokažejo nezdružni znaki, mestni fizikat počasi ukinja. Nezdružno pitno vodo fizikat tudi še posebej označi z napisom »Ne pitna voda«.

V tesni zvezi z vprašanjem zdrave pitne vode je seveda tudi preskrba različnih živalskih obratovnic z zadostno količino zdravju neškodljivega ledu za ohlajevanje različnih življenjskih potrebščin.

Že leta 1937. je mestno poglavarstvo na podlagi uredbe o nadzorstvu nad vodo izdalo pitne vode izdalo pravomočno prepoved za izdelovanje ledu in uvoza ledu sploh, ki bi bil pripravljen iz nezdružne in nečiste vode. Izdelovanje, uvoz, kakor tudi način uporabe ledu za hlajenje je pod stalnim nadzorstvom mestnega zdravstvenega fizikata.

Umetni led do zdaj v večjem obsegu proizvaja le mestna klavnica, nele za lastno uporabo, ampak tudi za razna druga podjetja. Seveda v mestu še nekatere podjetja izdelujejo led, vendar pa v manjšem obsegu.

Kar se torej tiče pitne vode smo lahko Ljubljanci zadovoljni. Voda je dobra, zdravstveno neoporečna in tudi dovolj je je. In prav zaradi tega bi jo morali meščani ceniti bolj, kakor pa jo marsikateri izmed njih ceni.

Črna KAMELA

»No in potem sem šel k njemu in ga vprašal, kaj bi rad od mene. Popolnoma mirno me je gledal v obraz in mi rekel, da je prišel le zato, da bi poravnala najin spor. Midva naj bi se spet spravila. Po njegovem mnenju da ni prav nobenega razloga za kakršnen koli spor in nesporazum med nama. To naj bi bilo tudi v smislu želja Shelah Fane. Jaz bi ga bil najrajši vrgel skozi okno, pa sem se le obvladal. Da bi ga preskusil, sem mu ponudil cigaro. »O ne, lepa hvala,« mi je rekel. »Ne kadim.«

Medtem pa je kar naprej drdral o miss Fane, kateri bi naj bilo gotovo po godu, če bi midva spravila z dnevnega reda tisti spopad. Bil sem hladen, toda vljuden. Dal sem mu celo roko. Ko je odšel, sem v miru vso stvar še enkrat prebrskal. Iz kakšnega namena je le mogel vzeti cigare?»

»Kakor sem rekel, si pri tem nisem mogel priti na jasnno. Zdaj mi je seveda prav vse kot na dlani. Zavzel se je, da vas bo spjel na napačno sled. Toda, gospod komisar, kakšno korist pa ima konec koncev od tega? Ali ni tu možen le en sam odgovor: On sam je izvršil zločin nad Shelah Fane?»

Chan je skomizgnil z rameni. »Prav rad bi se priključil temu naziranju, toda, žalibog, vidim preveč ovir. Med drugimi: popoln in nepobiten alibi.«

»Ah, za vruga, pa kaj še povzruha,« je vzklil Jaynes. »Zvi-jačen človek si ga dobi v majhnim trudom. Kakšne dobrote je hotel tisti mr. Tarneverro pripraviti meni, pa šele zdaj dobro uvidevam!« je rekel. »Če ga dobim v pest...«

»Če ga boste spet videli, se boste do njega popolnoma mirno vedli!« ga je prekinil Chan. »Namreč, če bi zares radi pomagali naši preiskavi!«

Jaynes je okleval. »Dobro, toda zame to ne bo posebno lahko. Če pa vi smatrate za pravilnejše, ne bom storil nič. Ali bi še kaj radi?»

»Ne, hvala. Vi ste mi dali odlične podatke. Zdaj grem z novim pogumom na delo.«

Ko je čkal na dvigalo, je Chan znova premlel vse, kar je bil slišal. Ali je to resnica? Morebiti. Bila je sicer silno zanimiva izjava in bogve, ali bi si jo mogel Anglež kar na lepem izmisliti? Kazalo je, da je mož nekoliko počesen in okoren v svojih mislih in je vedno odšel v samoto, da je mogel sam s seboj mirno premisliti vse dogodke. Ali bi mogel ta... Charlie je globoko vzdihnil. Toliko ugank!

Tiho je stopil iz dvigala v spodnjem hodniku in najprej previdno pogledal po kotih. Ker se mu je zdel zrak čist, je stopil v urad. »Ali je mr. Tarneverro odšel?« je poizvedoval.

Uslužbenec je prikal. »Da, pred nekaj minutami je naglih korakov odšel.«

»Hvala lepa!« je rekel Charlie.

Ko je zdaj zagledal svojega šefa, ki je vstopal, je skočil hitro k njemu in ga pozdravil, potem ga pa potegnil v skrit kotiček, kjer sta neopazno lahko govorila.

»Za kaj gre prav za prav?« se je živahno zanimal šef.

»Za velike reči,« je odvrnil Chan. »Ime mr. Tarneverra se vedno pogostje pojavlja pri mojih preiskavah in zato uživa zdaj njegova oseba moja največjo pozornost.«

»Tarneverro!« je pritrdil šef. »Ta mož se mi je vedno zdel sumljiv. Kaj je z njim?«

»Najprej,« je odgovoril Chan, »razume kitajsko.« Poročal je o svojem razgovoru z vratarjem, ki je njegove misli spravil na čisto nov tir. »Toda od takrat, ko sem vas poklical na telefon, se je pojavilo mnogo važnejših znakov,« je pristavil in ponovil Jaynesovo pripoved o tatvini cigar.

Šef je tiho zažvižgal skozi zobe. »Pred ciljem smo, Charlie!« je vzklil.

Chan je skomizgnil z rameni. »Vi pozabljate na Tarneverrovo alibi.«

»Ne, tega pa ne. To vam bom kasneje povedal. Sicer pa, če boste kje srečali oni stari avstralski par, ju za kratek čas za držite. Naročil sem, naj prideta k meni v pisarno, ker ne bi rad tu govoril z njima. V uradnem okolju ju bomo morda lažje pravili do tega, da bosta govorila. In zdaj: Kaj mislite storiti?«

»Rad bi,« je odgovoril Chan, »temeljito preiskal Tarneverrovo sobo.«

Šef je nagrbnil čelo. »To se ne bi dalo zlahka spraviti v sklad z našimi pravili, Charlie. Ne vem, kaj bi. Ko pa nimamo prav nobenega znaka...«

»Prav zaradi tega sem vas naprosil, da pridete sem. Mož vaše avtoritete kaj takega že lahko ukaže. Za seboj bomo pustili vse tako, kakor bomo dobili, in Tarneverro ne bo izvedel o tem čisto nič.«

»Kje je zdaj?«

Charlie je pojasnil, kako ga je izvil iz hotela. Šef je z odobravanjem prikal. »To je bil dober domislek. Počakajte torej tu, jaz bom pa govoril z ravnateljstvom.«

Čez kratek čas se je vrnil v spremstvu visokega, slokega moža s svetlimi lasmi. »Vse v redu,« je naznanil šef. »Ali ne poznate Jacka Murdocka, Charlie? Ta bo šel z nami.«

»Mr. Murdock je moj stari prijatelj,« se je zasmejal Chan.

»Kako gre, Charlie?« je rekel Murdock. Svoj čas je bil policaj, zdaj pa je bil nameščen kot hotelski detektiv.

»Vesel sem, da sem vedno zdrav! Stopili so po stranskih stopnicah v prvo nadstropje.«

Ko je Murdock odprl vrata in so stopili v Tarneverrovo sobo, je hotelski detektiv vprašujoče pogledal Chana: »Ali bi nam radi pregledali naše najodličnejše goste?«

Chan se je nasmehnil. »To se bo pa še videlo.«

Java - srce bogate Nizozemske Indije

Dežela, ki v njej tujcemika tisoč in tisoč stvari

Otok Java, kjer so se po zadnjih vojnih poročilih z Daljnega vzhoda tudi že na neki točki izkrcali Japonci, je najvažnejša, čeprav ne največji otok Nizozemske Indije, in tudi tisti, na katerem ima svoj sedež vlada vsega ogromnega nizozemskega otoškega imperija, kamor zdaj od vseh strani pritiska japonska vojska.

Java spada k tako imenovanemu Sundskem otočju ter meji na severu na Javansko morje, na jugu pa na Indijski ocean. Meri 127.186 štirijskih kilometrov in ima podolgovato obliko, prav tako kot zahodno od nje ležeča in neprimerno večja Sumatra. Java je nekak Sumatrin rep.

Ozemeljske značilnosti so dokaj raznovrstne. Java je po veliki večini gorata dežela, zlasti v srednjem delu. Na njej se vedno niso ugasnili številni ognjeniki, katerih vrhovi segajo tu in tam do 3500 m visoko, torej ne dosti nižje kot ognjeniki na Sumatru. Po goratem svetu se razprostirajo bujno zaraščeni gozdovi, bogati na dragocenem lesu, dočim so nižje ležeči predeli skoraj povsem obdelani. Posebno na tistih krajih je zemlja izredno rodovitna, kjer se odlaga ognjeniški prah, to dragoceno gnojilo, za katerega tako vestno skrbi narava sama. Najrodovitnejši je torej svet v neposredni bližini delujočih ognjenikov. Podnebje na Javi je tropsko, vroče in vlažno.

Prebivalstvo se je v zadnjem stoletju na Javi neverjetno pomnožilo. Leta 1850 je tam živelokomaj 10 milijonov ljudi, danes pa jih je že 43 milijonov, če računamo k Javi še otoček Madura ki v upravnem ozirju spada k njej. V tej številki je všteti kakšnih 600.000 Kitajcev, 53.000 drugih Azijcev raznih narodnosti ter 124.000 Evropejcev, med katerimi tvorijo veliko večino Nizozemci.

Ker otok ni velik, mora biti prebivalstvo izredno gosto naseljeno, če ga je toliko. Na štirijski kilometer pride povprečno kar 650 ljudi. Menda res nikjer drugod več niso ljudje tako gosto naseljeni kot na Javi. Holandska vlada je zato skušala doseči s primernimi ukrepi, da bi se čim več ljudi z Jave preselilo na Sumatro, kjer je prostora zanje več kot dovolj.

Glavna javanska mesta so: Batavia, sedež vlade, s 550.000 prebivalci; Surabaya (537.000), Semarang (220.000), Bandoeng (166.000) in druga. Na severni strani Batavije se dviguje Buitenzorg, kjer stoji generalni guverner Holandskega otočja.

Otok Java je tudi na pridelavih izredno bogat. Tu pridelujejo obilo riža, čaja, kave, tobaka, kokosovih orohov, banan, ananasa, kavčuka in drugega. Torej res prava »Indija Koromandija«. .. Proizvoda kina, iz katerega pridelujejo kinin, je skoraj izključno javanski monopol. Java daje 94 odstotkov te dragocene zdravilne rastline na svetu.

K izkoriščanju plodne zemlje na Javi so znatno prispevali tudi Italijani, ki imajo tam večje nasade čajevca in nekaterih drugih kulturnih rastlin.

Mnogo ima otok Java tudi rudnin, toda to zemeljsko bogastvo je tako rekoč še komaj načeto. Dobavljajo petrolej, premog, zlato, srebro, pa tudi demantov je precej. Zelo je razvit ribolov.

Java ima zelo gosto železniško omrežje. Vseh železniških prog je tam 5500 km, kar je za razmeroma majhen otok (če ga primerjamo s Sumatro) res mnogo. O Sumatru smo zadnjič rekli, da ima le 1700 km železnice, čeprav je velika za dve Italiji. Tudi lepih cest je na Javi mnogo. Številne pomorske proge, po katerih vozijo sodobno zgrajeni parniki, vežejo otok z glavnimi azijskimi pristanišči ter s kraji na Tihem morju in sveda tudi z Evropo.

V upravnem ozirju je Java razdeljena v tri pokrajine: zahodno, srednjo in vzhodno, od katerih vsaki načeljuje pokrajinski svet. Pokrajine same pa so potem spet razdeljene v okrožja in v dve guberniji s holandskimi guvernerji. Na Javi je slednjič tudi nekaj krajevnih sultanov, ki vladajo pod nadzorstvom Holandcev.

Kakor je znano, Holandci ne smatrajo Indijskega otočja za kolonijo, pač pa za sestavni del vsega holandskega ozemlja. Vojni dogodki, ki se zdaj odigravajo na Tihem oceanu, obljublja to tej deželi nov red in novo življenje. — (Piccolo.)

Začeta stavbna dela med občekoristnimi deli

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi vladne oblasti, podeljene mu po členu 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, ugotavlja, da dolgotrajna pogajanja za dovršitev stavebnih del pri palači »Bata«, stoječi na voglu ceste 3. maja in Tyršev ceste, niso uspela, smatrajoč za nedopustno, da bi v časih hudega pomanjkanja najemnih prostorov, kakršno je sedaj v ljubljanskem mestu, ostala palača tako pomembnega obsega v središču mesta nedovršena in smatrajoč za nujno potrebno, tudi glede na lice mesta, pospešiti nadaljevanje del, ki so kakor koli občekoristnega značaja,

odloča:

Dovršitev dela palače »Bata« v Ljubljani, na voglu ceste 3. maja in Tyršev ceste, se proglašajo za občekoristna in njih izvršitev za nujno in neodložljivo.

Da bi se zagotovilo takojšnje nadaljevanje del, se naroča družbi »Emona«, zavodu za poljedelstvo in nepremičnine v Ljubljani, da začasno zasede celotno nepremičnino in prevzame njeno upravo namesto lastnika in njegovih pravnih soudeležencev.

Ob zasedbi mora napraviti urad za civilna tehnična dela ob sodelovanju prizadetih strank ali njih zastopnikov natančni imovinski popis o nepremičnini z vsemi podatki za cenitev po sedanjih vrednostih.

Družba »Emona« mora po prevzemu uprave nepremičnine s lastnimi sredstvi takoj začeti dovršitev dela in se pooblašča, da da v zemljiški knjigi v breme nepremičnine prednamiti za to potrebne kredite.

V dveh letih po dnevu izdaje te odločbe se mora imovinsko stanje urediti s prijateljskim dogovorom med strankama. V nasprotnem primeru postane zasedba dokončna s tem, da se nepremičnina razlasti in pridruži »Emona« proti plačilu odškodnine, ki se določi uradoma po podatkih imovinskega popisa, v poravnavo vsakršnih pravic sedanjih lastnikov in njihovih pravnih soudeležencev.

Ta odločba, ki stopi takoj v veljavo, se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino in jo priobči družba »Emona« v obliki poziva lastnikom ali njih zastopnikom.

Ljubljana, dne 13. februarja 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Uporabnost določb o zvišanju prejemkov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in glede na naredbi z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 o zvišanju prejemkov bivših jugoslovanskih uradnikov in uslužbencev

odreja:

Člen 1. Poviški iz naredbi z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX se smejo uporabiti po sklepu pristojnih organov tudi na občinske osebe in osebe pri javnopravnih ustanovah in zavodih, kolikor niso prejeli urejeni s kolektivno pogodbo.

Nikakor pa se ne smejo temu osebju prejemki zvišati v večji meri nego je določeno z omenjenimi naredbama.

Določbe zadevnih uslužbenških pragmatik, ki nasprotujejo tej določbi, se razveljavljajo.

Člen 2. Ustanove, ki so dovolile višje poviške, morajo spraviti prejemke svojega osebja popolnoma v sklad z naredbama z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 in poskrbeti, da se preveč izplačani zneski takoj vrnejo.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 13. februarja 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Kaznovani kršilci določil zakonskih predpisov o cenah in izobešanju cenikov

Ljubljana, 20. februarja.

Oddelek za nadzorstvo nad cenami in izvrševanjem prehranjevalnih predpisov je pretekli dni prijavil sledeče obrtnike, ki so prodajali meso in testenine ob preprečenih dneh:

Ražem Zoran, gostilna na Zabjaku 5; Triplat Friderik, gostilna na Ambroževem trgu 3; Mežek Marija, gostilna na Cankarjevem nabrežju 15; Kahne Marija, gostilna na Medvedovi cesti 8.

Vsi navedeni so bili obsojeni na kazen. Sledeči obrtniki pa so bili kaznovani, ker niso izobesili predpisanih cenikov svojega prodajnega blaga:

Krušič Julija, prodajalna pletenin v Frančiškanski ulici 3; Zilič Bogdan, železnica na Gosposvetski cesti; Jerančič Lojze, trgovina s špecerijo na Karloški cesti 8; Eberle Friderik, juvelir na Tyrševi 2; Šmalc Ivanka, trgovina s klobuki, Marijin trg 1.

Sodišču pa so bili prijavljeni zaradi prekoračenja najvišjih dovoljenih cen sledeči: Podhrški Marija, gostilna na Tržaški c. 85; Kovačič Lojze, trgovina z zelenjavo na Celovski cesti 53; Prepeluh Marija, trgovina z zelenjavo, Dobrunje 17; Svetek Marija, trgovina z zelenjavo na Zaloški cesti 38; Zirovnik Ana, trgovina s špecerijo na Einspillerjevi cesti; Poljanšek Elizabeta, gostilna, Šmartinska c. 22.

V treh vrstah...

V Ljudskem domu v Prevaljah so te dni priredili koroški popoldan, na katerem so sodelovali tudi pevci iz Črne in prepevali koroške narodne pesmi. Sodelovala je tudi kmečka domača godba.

V Kranju so pred dnevi zborovali občinski komisarijski kranjskega političnega okrožja. Na zborovanju je govoril deželni svetnik dr. Skalka, vojaški major in še več govornikov. Popoldne so bili pri deželnem svetniku uradni razgovori s predstavniki raznih uradov.

Zadnje nedeljo so prijatelji petja v Kranju ustanovili nov pevski zbor. Mesto je bilo ob tej priliki vse v zastavah. Prihajali so se tudi pevci iz Beljaka, katere je na trgu pričakovala bramborska godba. Goste je sprejel okrožni vodja. Po prihodu pevcev je sledil sprevid v Ljudski dom, kjer so pevci zapeli več pesmi. Novi pevski zbor bo predvsem gojil nemško pesem in sodeloval pri raznih prireditvah.

Kulturni krožek Domovinske zveze v Mariboru je imel oni dan prvi sestanek. Pod delokrog tega krožka spadajo odzad vsi podobni kulturni krožki na celem Štajerskem. Ta krožek bo odšel vodil kulturno delovanje na celem nevednem ozemlju.

Tudi na Kozjaku so sneženi plazovi zasuli dva človeka, ki sta ostala mrtva pod snežem. Šele po dolgem naporu so ju domačini odkopali. Bila sta to 54letni posestnik Šmid iz Spodnje Kaplje in pa 13letni fantiček Vollmayer.

Vsak mesec presenečenje

nudi naročnikom

OBISK

edini slovenski ilustr. družinski mesečnik

Naročnina za vse leto je 40 lir. Naročila sprejema uprava, Ljubljana, Koparjeva 6

Šport

Nadaljevanje prvenstva moštev SK Mladike

V soboto popoldne so nadaljuje turnir z belo žogico, ki se je začel prejšnjo soboto in nedeljo in se v nedeljo konča. Ta del turnirja bo vsakakor najzanimivejši, ker se bodo spoprijela moštva, ki so ostala še neporažena, in to so: Hermes, Mladika I in Korotan I. Lahko pa seveda še katero poraženo moštvo prehititi katero gori omenjenih, ki še z njim ni odigralo dvoboja. Tako bo v soboto na sporedu še važni dvoboj med Korotanom I in Žilavim III, moštvo Mladike, ki zna prinesiti prvo presenečenje ter Hermesom in II. garnituro Mladike. Poleg tega igrajo v soboto še Slavija z Mladiko II. in Korotanom II. ter še kak manj pomembnejši dvoboj. V nedeljo dopolne odigrajo med seboj favoriti: Mladika I, Korotan I, Hermes in Korotan I. Popoldne pa nekaj finale Hermes z Mladiko I, poleg ostalih dvobojev, ki še preostanejo. Pri tako obilnem sporedu tekmovala z belo žogico, pri dvobojih najboljših moštev in igralcev bo imela naša publika priliko spoznati table-teniske mojstre, ki tako nemurno vrte svoj lopar nedeljo za nedeljo.

Koledar

Danes, petek, 20. februarja: Elevterij.
Sobota, 21. februarja: Feliks, šk.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Na prvem koncertu našega novega komornega orkestra, katerega umetniško vodstvo ima violinist Karel Rupel se bodo izvajala dela naslednjih skladateljev: Vivaldi, Schumann, Škerjanc, Faure in Bach. Kot solisti sodelujejo na tem koncertu: Valerija Heybalova, operna pevka — sopran, pianist Bojan Adamič — klavir in violinista Leon Pfeifer in Ali Dermelj. Koncert bo v ponedeljek, dne 23. t. m. točno ob pol 7. zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Ne ostanite brez spomina na pobožnost deveterih prvih petkov! Zato kupite slike presv. Srca Jezusovega! Vsaka slika velja 3 lire.

Strokovno nadaljevalna šola za stavbne obrti se je preselila iz Ljudske šole na Grabnu v meščansko šolo v Mostah in že začela s poukom. Upraviteljstvo nujno prosi gg. mojstre, naj pošiljajo vaje redno k pouku, ki je ob sredah in sobotah ob 14, da ne bo izgubljen šolsko leto. Vpisovanje je samo še ta teden.

Ljubljansko gledališče

Drama

Petek, 20. febr., ob 15: Lepa pustolovščina.
Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.
Sobota, 21. febr., ob 17:30: »Zaljubljena žena«.

Premiera. Red Premierski.
Nedelja, 22. febr., ob 14: »Snežuljčica«. Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Ob 17:30: »Človek, ki je videl smrt«. Izven.

Opera

Petek, 20. februarja: zaprto.
Sobota, 21. febr., ob 17: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven.
Nedelja, 22. febr., ob 15: »Aida«. Izven.

V soboto bo imel red Premierski premiero tridejanske komedije, ki jo je napisal sodobni italijanski pisatelj Giovanni Cenato, »Zaljubljena žena«. Sodobno pojmovana igra pokaže borbo zakonske žene in ljubice za ljubezen moža. Delo ni brez psiholoških mikavosti in resne ter pokaže enega izmed pogostih in dovolj verjetnih današnjih slučajev iz salonskega življenja. Igrali bodo: Severjeva, Nakrst, V. Juvanova, Gregorin, Nablocka, Peček, Brezigar, J. Boltaževa in Orel, Režiser: prof. Sest. Incensator: inž. Franz.

Nedelja v Drami. Ob 14. uri bodo ponovili ljubko mladinsko igro »Snežuljčica« po zelo znižanih cenah od 10 lir navzdol. Ta slikovita in lepa pravljica v stihih Pavla Golie, ima vzgojno jedro, ki daje otrokom pouk o zmagi dobrote in pravčnosti. Zabavni skratke ter razbojnika Fricca in France, skrbijo za zabavo. Naslovno vlogo bo igrala Levarjeva.

Ob 17.30 bo repriza Eltimijeve komedije »Človek, ki je videl smrt«. Duhovita satira na provincialno življenje in ambicije je vseskozi zabavna in vsebuje učinkovite igralske vloge. Ta prva romunska komedija na našem odru, je našla pri občinstvu zelo topel odziv. Igrali bodo: Jan, Cesar, Vlad. Skrbnik, Raztresen, Gabrijelčičeva in Simčičeva. Režiser in incensator: inž. arch. B. Stupica.

Opozarjamo na prvo letošnje uprizoritev Beneške opere »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Predstava bo v soboto izven abonmaja. Peli bodo: Zupan Župana Matija, Barbičeva njegovo hčer Lenko, Japljeva Helo Fieldovo, milijonarko iz Kanade, B. Sancin tenorja Tina Klementa, Janko poročnika Pavla Tomca, Poličeva Marušo, J. Rus občinskega stražnika in Simončič eiganskega primaša. Dirigent: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

V nedeljo ob 15. uri bodo peli Verdijevo opero Aida. Peli bodo: Lupša, M. Kogej-Radeva, V. Heybalova, Franc, Betetto, Primožič, Kristančič in M. Poljanarjeva. Dirigent: A. Neffat, zborovodja: R. Simoniti, režiser: C. Debevec, koreograf: inž. P. Golovin.

Pomožni zbor in statisti, ki so sodelovali pri uprizoritvi Verdijeve opere »Aida«, naj se zanesljivo zglasijo v soboto ob 9 v Operi.

V soboto bodo uprizorili letos prvič Beneško opereto »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron« izven abonmaja. Libreto sta napisala J. Armand in g. Balda, besedilo pesmi: V. Spilari in M. Mirovsky, instrumentacija: A. Kincl. Peli bodo: Župana Matija — Zupan, Lenko — njegovo hčer — Barbičeva, Helo Fieldovo — Japljeva, tenorja Klementa — B. Sancin, reporterja Riho — M. Sancin, poročnika Tomca — Janko, Marušo — Poličeva, stražnika — Rus in Primaša — M. Simončič. Dirigent: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Mila Radev-Kogejeva, altistka naše Opere odhaia na angažma v Zagreb. Prihodni teden bo pela partio Amneride v Verdijevi operi »Aida«, s katero se bo poslovila od našega opernega občinstva. Datum poslovilne predstave bo v kratkem objavljen.

Vinko Lavrič:

Jakobovi sinovi v Egiptu

Tutmosis III., ki je pred njim bežal Mojzes na Madiansko, je najbrž največji egiptovski kralj. Pod njegovo vlado se je Egipt najbolj raztegnil in razmahnil. V sedemdesetih vojnih pohodih je premagal (po Hatšepsove smrti) narode v Palestini in Siriji, prekoračil celo Evfrat in postavil na vzhodnem bregu mejnik; njegova država se je raztezala do Napata do isuškega zaliva in globoko do zgornjega Evfrata; Ciper mu je moral odrajavati davek in Hetiti ter celo Babilonci so pošiljali odposlanstva, ki naj mu poklonijo darove in izrazijo vdanost. Tutmosis III. je bil sosednim narodom še desetletja utelešen misel, da je Egipt veleisl. Na nekem spomeniku v templju v Karnaku pri Tebah je videsana vznesena hvalnica, kjer Amon nagovarja svojega »sina« Tutmosisa:

»Prišel sem in dal ti, da si predrl najskrajnejše meje; Ocean okrog in okrog imaš v svojem prgišču,

prišli so narodi gledat tvoje veličje kakor sokola,

ki ee spenja v višave, ki zgrabi, kar uzre, kar more zeliti.«

Tutmosis III. je heroj novega Egipta, v njegovem imenu so prisegli in še stotletja za njim so si napisovali njegovo ime na uročne obseke: tak je bil torej Mojzesov največji nasprotnik in sovražnik.

Kajpak Egipt ni mogel večno obdržati posesti v Aziji, predvsem onih ne, ki so bile v severnih pokrajinah. Nasledniki velikega osvajačca so bili dostikrat prisiljeni, da so šli na vojsko tja in narodom vbijali v glavo svoje pravice. Ze pod Tutmosisevim naslednikom Amenhotepom II. (1447—1420) je izbruhnil upor, ki ga je faraon Izraelovega izhoda krvavo zatrl. V slavi in časti zmagovalca se je vrnil po morju domov. Na sprednji del ladje je dal obesiti sedem upornih velikašev — z glavo navzdol, od teh sedmerih jih je šest bingljalo na mestnih zidovih v Tebah, sedmi je moral v Napato v Nubiji uživati na mestni zid prav takšno čast, da bodo spoznali moč njegovega veličanstva v vseh deželah sužnjakov, da je premagal one na jugu in podvrge one na severu. V notranjost Azije pa se najbrž egiptsko gospodstvo ni daleč raztezalo; to vidimo že po poti, ki so šli po njej Izraelci iz Egipta: V velikanskem

ovinku so se umaknili najkrajši poti v Kanaan, poti ob morju, da so bili varni pred Egipčani.

Amenhotep II., ponosni in samozavestni dedič velikega Tutmosisa III., je bil, ki je preden stopil Mojzes z naročilom: »Tako govori Jahve, Izraelov Bog: Odpusti moje ljudstvo...«, zanj, nova, ne-navadna beseda; gospod, ki zapoveduje in edini, ki sme zapovedovati, je on, Amenhotep, in nihče drugi, on govori in krivijo se hrtbi Nubijcem, Libijcem, Sircem, onim ob Evfratu in na Cipru, edino le on zapoveduje in njemu nima nihče zapovedovati. Zdal se je prav razumemo odgovor njegov na božje naročilo, ki mu ga je prinesel Mojzes: »Kdo je Jahve, da bi ga poslušal...? Jaz, kralj Egipta!«

Vsa faraonska vsemočnost, vsa veleisl Egipta zveni iz teh besed. — Dogodki, ki so prišli za Mojzeso, imajo obiski pri njem in katastrofa ob Rdečem morju so ponosnega Amenhotepa naučili, kdo je ta gospod.

Ni prav nič čudnega in ni v nikakršni opreki zoper resnico svetopisemskega poročila, če egiptski viri molče o katastrofi v Rdečem morju. Dejstvo je, da so stari Egipčani prav tako zmoževali ali pa vsaj zakrivali svoje neuspehe in poraze kakor moderni glavni stani. Pred očmi moramo imeti tudi mišljenje teh narodov o dostojanstvu in poklicu kraljev, misel namreč, da kraljem sploh ne more nič spodleteti ali da bi bil celo poraženi, ker so kralji — posebno v Egiptu in Asiriji — namestniki bogov, ki kraljem samim zapovedujejo iti v vojsko in izvršiti nad narodi božjo sodbo. Če pa bogovi sami začno in vodijo vojsko, kako jih more doleteti kak poraz. Egipčan si kratko in malo ne more misliti, da bi tuj kralj, naveden človek, barbar mogel kdaj premagati njegovo veličanstvo, kralja, sina boga Reja. V semito-hamitskem orientu je samo ena istina, ki priznava lastne poraze in lastna ponižanja — sveto pismo. In to je tudi eno znamenje njegove resničnosti.

TRI PODLISTKE

ROMAN V SLIKAH,
NAJVEČ NAJZANIMIVEJSEGA
BERILA — PRINAŠA

»SLOVENSKI DOM«

NAROČITE SI GA SE DANES!

NAŠ NOVI ROMAN

Sest ljudi, ki jih milijonarjeva oporoka veže na dolga leta skupnega bivanja...

Sovražstvo zaradi prisilnega sožitja in zaradi deleža iz milijonske dediščine...

Vrsta umorov, strahotnih in nerazumljivih...

Brž ko pokažejo sledovi in sum na storila, pade ta kot žrtev neznane morilske roke...

Trikrat, štirikrat se zdi, da ste našli rešitev za grozotno izginjanje Greenejev...

Trikrat, štirikrat, petkrat se izkažejo vse domneve in dokazi za napačne...

A rešitev skrivnosti o koncu Greenejev je še strašnejša in osupljivejša kakor dogodki sami...

Kakšna — o tem vam bo govoril naš novi kriminalni roman

KONEC GREENEJEV

ki ga bo naš list začel prinašati v soboto, dne 21. februarja t. l.

Naročite si ga!

KONEC.

Andrejčkov
Jože

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

415.

Opredzovala sta na morje, da bi kje zagledala bela jadra „Lastavice“. Morje je bilo mirno, razen morskih pličev ni bilo ničesar videti na njem. Zdelo se jima je, da bosta morala še dolgo in težko hoditi, preden bosta na varnem pri kakih evropskih naseljencih ali na ladji.

416.

Na pripravnem kraju sta prenočila in si nabrala kokosovih orehov. Drugo jutro sta že zgodaj krenila naprej ter prišla do majhnega zaliva, ki je bil krog in krog zarasel z grmovjem in ovijalkami. Na drugi strani zaliva je bilo vse polno majhnih jadrnic in čolnov

417.

Ko sta skrivaj prilezla do lja, sta na prvi ladjici zagledala Malajca, ki sta si podajala veliko steklenico ter krepko vlekla iz nje. Tomaž in kapitan sta se nadejala, da se bosta divjaka upijnila; onadva bi jima potem ladjico izmaknila ter se odpeljala z njo.

Zgodovinska sodna razprava v Riomu se je začela

Obtožnica obsega 100.000 tiskanih strani

Včeraj popoldne ob pol dveh se je v Riomu na Francoskem začela velika sodna razprava, po kateri bodo sojeni tisti, ki jim obtožnica očita, da so zakrivali nesrečo, ki je zadela Francijo po zadnjem porazu v vojni z Nemčijo.

Preden se je ta slovita sodna razprava, ki je tudi zgodovina prav gotovo ne bo zamolčala, pričela, so Daladiera, Bluma, Guya Chambreja, Jaconeta in generala Gamelina prepeljali iz gradu Bourassol v riomske zapore.

Priprave, ki so bile potrebne za začetek razprave, so bile v riomski sodni palači končane predvčeršnjim zvečer. Med drugim so končali tudi z delom pri nameščanju velikih lestencev, ki so jih prinesli iz palače Tuilleries. Tako je bil najvišji sodni dvorec za včeraj, ko se je začela razprava, tudi v tem oziru popolnoma pripravljen. Povabljeni so bile pravosodno tudi vse priče, ki bodo v zvezi s to razpravo zaslišane, in ki jih je vsega skupaj 207.

Pripravljalnega dela vsekakor ni bilo malo, kar se vidi tudi iz obširnosti obtožnice, ki je je celih 100.000 tiskanih strani. Sodišče razpravlja ob torkih, sredo, četrtek in petek od 15.30—18. Priče so razvrstili v posamezne skupine tako, da se ne bodo mogle medseboj pred zaslišanjem kaj pomenkovati. Poskrbeli so dalje tudi za to, da občinstvo med razpravo ne bo moglo videti obtožencev v obraz. Ti bodo sedeli pred sodniki in bodo s hrbtno obrnjeni proti občinstvu.

Izdani so bili potem tudi strogi ukrepi, da se ne bi v mesto vlihotapili med razpravo kakšni sumljivi ljudje. Vse do torka je bilo strogo prepovedano ostati v Riomu več ko 24 ur vsakomur, kdor ni imel za to posebnega dovoljenja.

V Riomu so prišli tudi že vsi časnikarji, ki bodo smeli zasledovati potek razprave, katerih je 110, med njimi precej tujih.

Na vrsti je zdaj Sumatra...

Ogromen, izredno bogat, a še skoraj nenačet kos azijskega sveta

Preko Malajskega polotoka in singapurske trdnjave se je zdaj vojna na Daljnem vzhodu premaknila spet za korak naprej, na Sumatro, ki so si jo Japonci tudi namenili zasedeti ne samo zato, ker vedo, koliko je na njej še neizčrpanega naravnega bogastva, pač pa tudi, ker se zavedajo, da brez zavzetja tega velikega otoka pred vrati na Daljni vzhod, ne bi bile zadosti varne tiste posesti, ki so si jih dozdaj prisvojili.

O bogastvu Sumatre prinašajo italijanski časopisi med drugim tudi naslednje poročilo: Zadnji vojaški nastopi proti Javi in Sumatri, so pritegnili pozornost svetovne javnosti na Holandsko Indijo, proti kateri se zdi, da so zdaj namenjeni številni japonski napadi. Holandska Indija tvori del malajškega arhipela Indokine. S tem imenom je označena cela mirijada manjših in večjih otokov (med njimi so najvažnejši Java, Sumatra, Bali, Borneo, Celebes, Moluki itd.), si so po veliki večini pod nizozemsko oblastjo.

Da so si Holanci pridobili vsa ta ogromna bogastva, ni bila lahka stvar. Divjali so dolgoletni zelo krvavi boji zanj.

Dolžina — trikratna razdalja od Ljubljane do Belgrada

Otok Sumatra je dolg 1.750 km (približno trikrat toliko, kot je daleč iz Ljubljane do Belgrada. Op. uredništva!), širok pa povprečno 400 km. Po večini je to gorat svet. Na Sumatri je petnajst

ogrnjenikov, ki še vedno bruhajo. Najvišji hribi sežejo do 3.800 metrov visoko (1.000 m višje kot je Triglav). Na Sumatri živi približno devet milijonov ljudi, od katerih jih je osem milijonov domaćinov, ki so muslimanske vere. Potem živi tam pol milijona Kitajcev ter kakih 60.000 pripadnikov drugih narodnosti, pri čemer so všteti tudi Evropejci.

Rudno bogastvo

Zelo važni so na Sumatri petrolejski vrelci, ki dajejo približno četrtino vsega petroleja, kolikor ga načrpajo na vseh Indijskih otokih. Pomembna je dalje tudi proizvodnja premoga. Na Sumatri so potem tudi bogati rudniki zlata in srebra. Čeprav pa je ta otok tako bogat na rudninah, so ga vendar še malo izkoristili.

Pridelki

Zelo razširjena je gojitev riža, ki pa ga vedno ne pridelajo toliko, kolikor bi zadostovalo za domačo potrebo. Na Sumatri pridelujejo tudi najboljši čaj ter zelo dober tobak. Znatni je tudi pridelek kave, povsod pa zdaj v vedno večji meri goje dreve, iz katerega dobivajo kavčuk. Zivnorejca pa je kljub ugodnim razmeram zelo malo razvita.

Važnejša mesta na Sumatri, kakor Palembang, Medan in dr., leže skoraj vsa v bližini morske obale ob rekah, ki so skoraj vse plovne tudi za precej velike ladje. Sumatra pa ima končno tudi še kar precej dobrih cest, 1.875 km pa železniškega

omrežja, kar je za tako velik otok, kakršen je Sumatra, izredno malo, saj to vendar ni dosti več, kot bi merila ena sama železniška proga, speljana od enega na drugi konec otoka.

Sodobnemu človeku tudi rastline prepočasi rastejo

Nekatere rastline tvorijo neko posebno hitro rastejo. Pri nas uživajo te vrste „slavo“ na primer gobe. Toda to še vedno ni največja hitrost rasti, ki jo kakšna rastlina doseže. Pravijo namreč, da na primer bambusovo drevo tako hitro raste, da človek to lahko vidi s prostim očesom. Evkaliptus zraste v enem letu pet do deset metrov. V dvajsetih letih doseže višino do 150 metrov, ter debelino 7 do 8 metrov.

Skrivnost te čudno hitre rasti do danes še ni pojasnjena, čeprav se s tem vprašanjem bavijo zlasti v zadnjem času številni prirodoslovci. Pri tem imajo seveda še drug namen. Čim bi ugotovili pravi vzrok, zakaj omenjena drevesa tako hitro rastejo, ne bi bilo več tako težko pospešiti rast

tudi drugim, predvsem kulturnim rastlinam, da ne bi bilo več treba toliko časa čakati na njihove plovce. Pravijo, da poskusi, ki so jih na tem polju začeli delati v Nemčiji, obetajo v skorajšnji bodočnosti uspeh.

Skoraj 9 kg težki demant

Brazilske Narodni banki so pred kratkim ponudili na prodaj velikanski demant, ki tehtal nič manj ko 8.780 gramov, torej malo manj kot devet kilogramov. Lastnik tega ogromnega demanta je neki José Mendoza, ki je povedal, da ga je bil kupil od nekega Indijanca za 400.000 milreisov. Demant je zdaj še cel in v surovem stanju. Mendoza misli, da bo pozneje, ko ga bodo razkosali in primerno obdelali, vreden 5 do 10 milijonov dolarjev.

Pred nekaj leti so našli v Braziliji izredno velik demant, ki so ga po državnem predsedniku krstili z imenom „Predsednik Vargas“. Danes tisti demant ne tehtal nič več kot le še 726 gramov. Zdi se torej zelo verjetno, da bo demant, ki ga je Mendoza zadnjič prinesel na prodaj v brazilsko Narodno banko, tudi potem, ko bo obdelan, še vedno največji med vsemi demanti na svetu.

Policija in književni kritiki na lovu za skrivnostnim pisateljem

V prejšnjih dveh sestavkih smo seznanili bralce z osebnostjo pisatelja našega novega romana „Konec Greenejevih“, ki ga bo naš list začel prinašati jutri. Spricho uspeha, ki so ga njegova dela dosegla v Ameriki in po svetu je razumljivo, da se je vsa javnost spraševala, kdo neki mora biti ta skrivnostni S. S. Van Dine, ki ga nihče ni poznal. Ugibali so to in ono, dokler ni literarni kritik dnevnika „New-York World“ prišel s trditvijo, da pisatelj „Konec Greenejev“ ne more biti novinec, temveč da se pod imenom S. S. Van Dine mora skrivati znan in nadvse skušen pisatelj, mojster. Namignil je na tega ali onega znanega književnika.

Zdaj se je začelo po vsej Ameriki ugibanje kakor za stavbo, kdo je psec romana „Konec Greenejev“. Navajali so vsa imena, kar si jih morete misliti, od slovitega Johna Galsworthyja, ki je tedaj še živel, do filmske igralke Pole Negri. In dajali so za svoje trditve ter domneve take dokaze, da je celo S. S. Van Dine, kakor pravi sam, bil včasih skoraj prepričan, da je njegove romane napisal nekdo drugi.

Zanimanje je vedno bolj raslo. Dobili so se vneti ljudje, ki so bili pripravljeni za ugotovitev skrivnostnega pisatelja plačati težke denarje. Najeli so vrsto slovitih poklicnih detektivov in policistov in začel se je lov. S. S. Van Dine, oče genialnega izmišljenega detektiva Phila Vanceja se je dolgo skrival pred po-

licijskimi gorečniki. Nazadnje so ga le izvolili in zdaj je moral plačevati velike zneske, da si je kupil njihov molk. Hotel je za vsako ceno ostati skrit.

Nazadnje ga je „razkrinkal“ književni kritik lista „New-York Post“, ki ga je W. H. Wright, pravi Van Dine, nekoč povabil na kosilo v najrazkošnejšo newyorško restavracijo. Kritiki je vedel, da Wright z vsem svojim delom ni zaslužil toliko, da bi mogel svoje znanje vabiti v take restavracije. W. H. Wright je konec koncev priznal, da je res on S. S. Van Dine, oče Phila Vanceja in pisec „Konec Greenejev“ in drugih del.

Pod izmišljenim imenom si je nekdanji sloviti visoki kritik v nekaj mesecih dela s kriminalnimi romani pridobil tako slavo, priljubljenost in bogastvo, da je zdaj lahko izdal svoj skrivnost. Ko je priobčil četrti svoj roman „Skrivnost šahovskega tekača“, se mu je zdelo „šeca“ zadosti in je mislil kriminalno književnost pustiti. A ni šlo več, javnost je zahtevala od njega novih romanov. Pred tremi leti je začel pripravljati že enajsti roman pod naslovom „Zimska žaloigra“, a mu je smrt potegnula iz rok pero, cigar zgodovina je bila tako zanimiva kakor zlepa ne zgodovina kakave peresa v svetovni književnosti; pero, ki je napisalo nedosegljivi roman „Konec Greenejev“, katerega bodo naši čitatelji od jutri naprej brali v našem listu.

DOBRI STARI ČASI

Luiza je sklenila, da bo odšla proti S. Mametti, ko bo čoln prišel. Vrnila se je v dvorano. Marija jo je delno ubogala: ni se ganila s svojega mesta, toda ko je videla, da profesor Esteri dolgo in navdušeno govori, ga je vprašala:

»Ali ji pripoveduješ povestice?»

V tem trenutku je vstopila Luiza.

»Da, draga,« je rekla smeje Ester, »povestice mi pripoveduje.«

»O, še meni, še meni!«

Votlo je zagrmelo. »Pojdi, ljuba Marija,« je rekla Ester.

Pojdi v svojo sobico in prosí Gospoda, da ne bo hude nevihte, da ne bo toče!

»O da, da, molit grem.«

Deklina je odšla z barčico v spalnico slovesno in resno, ko da bi v tem trenutku bil od nje odvisen blagor. Zanj je bila molitev vedno nekaj vzvišenega, bil je dotik s skrivnostjo, zaradi katere je dobila resen, pazljiv izraz kakor pri povestih o strahovih in čarovnicah. Splezala je na stol in zmolila nekaj molitvic, ki jih je znala. Držala se je tako, kakor je videla v cerkvi najbolj pobožne kmetice. Pregibala je ustnice kakor one ter molila brez besed. Če bi jo bil kdo tako videl in poznal grozno skrivnostno prihodnje ure, bi bil mislil, da je bil v tem zadnjem trenutku poleg nje angelček varuh ter ji šepetal, naj moli za vse kaj drugega ko za vinograde in oljčne nasade v Val-soldi, naj moli za stvar, ki ji je mnogo bližja, katere pa ni povedal, ter je ona, ni poznala in ni mogla povedati z besedami.

88 Misli bi, da je v njenem nerazločnem šepetanju skrit nežen žalosten smisel, pohlevna vdanost nežne dušice do angelovega nasveta in vdanost v skrivnostno božjo voljo.

Ob treh je vnovič votlo zagrmelo v temnih oblakih nad Corono, nakar se je oglasilo grmenje v oblakih nad Boglio in Zocco d'i Ment. Luiza je tekla na ploščad. Čoln je bil nasproti S. Mamette ter plul naravnost proti Calcineri. Natančno je videla, da čolnarji hitro veslajo. V tem ko je Luiza odložila daljnogled, je prvi sunek vetra pretresel verando ter zaloputnil vrata, stekla in oknice. Prestrašena, da se bo preveč zamudila, je Luiza v naglici vse zaprla, stekla skozi salon, vzela dežnik ter hitela ven, ne da bi komu kaj povedala, ne da bi zaprla hišna vrata. Napotila se je proti Albogasio Inferiore. Malo od pokopališča, na kraju, ki se imenuje Mainé, je srečala Ismaela.

»Kam pa, gospa Luiza, ob takim vremenu?«

Luiza je odgovorila, da gre v Albogasio ter je hitela dalje. Ko je hodila kakih sto korakov, se je spomnila, da ni Veroniki nič povedala o svojem odhodu, da ji ni rekla, naj zapre okna v spalnici in pazi na Marijo. Pomislila je, da bi poslala Ismaela, ki naj bi ji sporočil. Toda ta je že izginil za ogrom pokopališča. Glas v sru ji je rekel, naj se vrne. A ni bilo več časa. Neprestano je grmelo, posamezne kaplje so padale na koruzo. V presledkih je zavel čez murve veter, znanilec »caronasca«. Luiza je odprla dežnik in pospešila korake.

Ploha jo je ujela na temnih ulicah Albogasia. Ni mislila na to, da bi iskala za kakimi vrati zavetja, temveč je pogumno šla dalje. Srečala je gručo otrok, ki so bežali pred dežjem. Zastoj so čakali pred cerkvijo Marijinega oznanjenja, da bi prišla mimo grofica v nosilnici. Na kratki poti od občinske hiše v Albogasio do cerkve ji je veter obrnil dežnik. Začela je teči in dospela do cerkvenega prostora za cerkvijo, odkoder vidiš na pristanišče v Calcineri. Tu jo je pred nalivom in vetrom varo-

vala cerkev, uravnala je dežnik, kolikor je mogla in se naslonila na ograjo.

Cerkev Marijinega Oznanjenja je stala na vrhu pečine, ki se je dvigala od vnožja Bogle nad jezero. Pečina je bila redko porasla z robidovjem in divjimi figovci ter zapirala na zahodu malo pristanišče v Calcineri. Točka, kjer je stala Luiza, je bila prav na koncu te pečine. Od tu bi lahko spremljala pot čolna od Cressogna pa do pristani. Zdalj ji je viharan naliv zastiral vsak pogled kakor bela meglica. Če pa se grofica ni vrnila v Cressogno, mora vendar priti tu mimo, naj se izkrea kjer koli, zakaj tu, kjer je pečina zvezana z obrežjem, drže stopnice iz Calcinere. To je edina pot v Albogasio Superiore, tako iz pristanišča in iz S. Mamette, ali iz Casarica, ali iz Cadata.

V nekaj minutah je sila viharnega naliva pojenjala, temni obrisi pogorja so se začeli jasno odražati na svetlem ozadju. Luiza je pogledala na pristanišče. Na obrežju ni bilo čolna, ni bilo nosilnic, ni bilo nič. Zaskrbelo jo je. Mogoče se je čoln vrnil v Cressogno? Megla se je naglo razpršila, prikazal se je Cadate, v pristanišču pa se je prikazal v sivi meglici svetli zadnji del čolna. Grofica se je torej zatekla v Palazzo, in take je storil tudi Pasotti z nosilnico in nosilec. Nevihta je zdaj pojenjala in nosilnica se mora zdaj prikazati.

Vendar je preteklo deset dolgih minut. Luiza je nepremično zrla na potko, ki se je vila od Cadata do pristanišča v Calcineri. Nobena misel se ni ganila v njej. Z vso dušo je gledala in čakala. Na levi so prihajali mimo ljudje, ki so šli iz Calcinere ali iz Albogasia. Vsakokrat se je skril pod dežnik, da je ne bi spoznali, ali da bi se vsaj izognila pozdravom in pogovorom. Nazadnje se je prikazala na ovinku gruča ljudi. Luiza je razločila nosilnico, za nosilnico je šel Pasotti in don Giuseppe in končno še dva grofici-brodnika.